

Gajarské noviny

Občasník pre všetkých Gajaranov

Ročník XIV.

Výňatok z čísla 1-2/2014

Slovenská zástava z roku 1844 v Gajaroch

V gajarskom kostole objavili doteraz neznámy 170 rokov starý mimoriadny unikát
Dušan D. Kerný, foto autor

Je nedeľné predpoludnie a naplnená sála kultúrneho domu v Gajaroch vstáva, zaznievajú fanfáry a do miestnosti vnášajú v sprievode Herolda Slovenskej republiky dr. Ladislava Vrtela v slávnostnom kabátcí s veľkým slovenským znakom zástavu. Je to mimoriadna, prvá takáto udalosť na Slovensku. Zástava objavená v skryši na chóru miestneho rímsko katolíckeho chrámu dôstojným pánom Jánom Bujnom je zachovaná historická cechová zástava rybárskeho spolku v Gajaroch so slovenským textom a menami z roku 1844.

viac na strane 2

Veľká noc je najstarším a najvýznamnejším sviatkom kresťanského cirkevného roka, počas ktorého si my kresťania pripomínáme umučenie, smrť a vzkriesenie Ježiša Krista. Veľká noc nadväzuje na židovské veľkonočné sviatky – paschu, ktoré sa slávil na pamiatku vyslobodenia Izraelského národa z egyptského otroctva.

Pánovo vzkriesenie je pre nás kresťanov vyslobodenie z otroctva hriechu a smrti. Ponížený a umučený Kristus zrazu žiari slávou zmŕtvychvstania. Život víťazí nad smrťou. Vykúpenie ľudstva spečatené zmŕtvychvstaním, je prejavom Božej múdrosti, ale aj lásky voči nám. A Cirkev ústami apoštolov dnes i po všetky veky bude zvestovať radostnú zvesť: „Pán naozaj vstal z mŕtvych, „Aleluja!“

Prajem vám všetkým požehnané milostiplné prežitie veľkonočných sviatkov.

Duchovný otec Ján Bujna

Redakcia Vašich Gajarských novín Vám tiež žela príjemné sviatky, pohodu v rodinnom kruhu a veselú šibačku

Detaily cechovej zástavy z roku 1844

Slovenská zástava z roku 1844 v Gajaroch

V gajarskom kostole objavili doteraz neznámy 170 rokov starý mimoriadny unikát

Je nedeľné predpoludnie a naplnená sála kultúrneho domu v Gajaroch vstáva, zaznievajú fanfáry a do miestnosti vnášajú v sprievode Herolda Slovenskej republiky dr. Ladislava Vrtela v slávnostnom kabátcí s veľkým slovenským znakom zástavu. Je to mimoriadna, prvá takáto udalosť na Slovensku. Zástava objavená v skrýši na chóru miestneho rímsko katolíckeho chrámu dôstojným pánom Jánom Bujnom je zachovaná historická cechová zástava rybárskeho spolku v Gajaroch so slovenským textom a menami z roku 1844. Terajší predseda Slovenského rybárskeho zväzu v Gajaroch Zdeněk Držík tak pozná svojich predchodcov spred 170-tich rokov. (viď poslednú stranu GN). Slávnostný akt sa odohral v prítomnosti dlhoročnej prezidentky Slovenského rybárskeho zväzu Magdalény Janoušovej. Významnej udalosti sa zúčastnil starosta obce Gajary Peter Tydlitát a starostka obce Suchohrad Andrea Grujbárová. Kľúčovou postavou podujatia bol Juraj Marko, výrazný nadšenec dejín rybárstva, ktorý bol autorom výstavy viac ako 700 erbov a tiež historických aj moderných máp povodia Moravy a Dunaja ako aj máp medzinárodnej spolupráce so susednými štátmi v rybárstve a ekológii.

„Bol som azda pri tisícoch príležitostiach, ktoré stanovujú predpisy pre akt úradného, oficiálneho Herolda Slovenskej republiky pri uvádzaní rôznych erbov miest, obcí, spolkov, cechov – ale nikdy to nebola takáto príležitosť ako teraz, že išlo o zachovanú, prakticky neporušenú veľkorozmernú cechovú zástavu z polovice 19. storočia, ktorá sa zrejme desaťročia používala v obci Gajary pri cirkevných sviatkoch a sprievodoch, procesiách“, povedal pre Gajarské noviny dr. Ladislav Vrtel, správca Heraldického registra Slovenskej republiky, predseda heraldickej komisie Ministerstva vnútra SR, ktorý sa touto problematikou nepretržite zaoberá od roku 1975 (mimočodom je autorom štátneho znaku Slovenskej republiky).

Unikát

Je to unikát, je to ojedinelé, pokiaľ sa neobjavia informácie, ktoré sú nám doteraz neznáme, je to unikát v rámci Slovenska, pretože zástavy sa väčšinou nezachovali, okrem toho takéto osobitné zástavy rybárskeho cechu už vôbec nie. „Nie je mi to známe, je to regionálny unikát – zástava pochádza z čias Uhorska a z polovice ju tvorí veľký slovenský dvojkríž na trojvrší, kým druhá polovica je s bielymi pruhmi a znak je bez koruny“, konštatoval o. i. dr. Vrtel. Tento cech, dnes rybársky spolok v Gajaroch má tak jedno z najstarších zobrazení slovenského štátneho znaku v takej podobe ako sa používa dnes, pre laika je to zobrazenie priam identické.

Nápis na zástave je s menami cechových majstrov, teda gajarských rybárov v slovenčine (v predštúrovskom jazyku). V strede na najväčšej ploche postavy sv. Petra a Pavla z jednej strany a Panny Márie z druhej svedčia o význame a postavení cechu a obce pri rieke Morave, to že si rôzne udalosti vyžadovali takýto náročný a nákladný znak. Znamená to, že rybárstvo zohrávalo tradične v tejto oblasti a obci mimoriadny význam ako zrejme významná súčasť hospodárskeho života prevažne poľnohospodárskej obce a v živote nielen jej obyvateľov, ale aj okolia. Napokon aj svätý Mikuláš patrón okrem iného aj rybárov a námorníkov v erbe našej obce svedčí o dôležitosti rybárstva a vodných ciest na tomto území v minulosti.

Lov do sietí

Z veľkosti a dôstojnosti zástavy, jej bohatej dvojstrannej výzdoby, malieb je zrejmé, že cech jestvoval už dlho predtým. To sa stalo výzvou pre zaniateného rybára pána Juraja Marka, aby pátral po listinných pamiatkach. Predbežne sa vyhodnocujú písomnosti povolujúce cech v Gajaroch niekoľko desaťročí predtým, než vznikla samotná zástava. Ojedinelá slávnosť dnes vyše 300 členného rybárskeho spolku v Gajaroch dokumentovala aj tradíciu čereňov, teda lovu do stacionárnych rybárskych sietí. Gajarské zhromaždenie sa mohlo zoznámiť so zmapovaním či už športových alebo ekologických problémov na vyše 300 kilometrovom úseku od Skalice až po Štúrovo na oboch brehoch rieky Morava a na Dunaji a so snahou, aby každý stacionárny čereň mal vlastný erbový znak, vlastnú vlajku umiestňovanú a zďaleka viditeľnú v čase, keď rybár je pri čereňi a loví.

Oživená tradícia

Ide o novú tradíciu nadväzujúcu na medzinárodné kontakty a dohody štátov pri týchto riekach, teda okrem štátov Vyšehradskej štvorky aj Rakúska. Gajarská udalosť vďaka zaniatenému úsiliu Juraja Marka sa tak stala aj prehliadkou replík vzácných historických máp povodí z čias monarchie a dnešného stavu. Zároveň bola prehliadkou máp a dnešnej podoby erbov obcí a cechov z oboch strán povodia Moravy a Dunaja, teda vzácnou a ojedinelou kolekciou stoviek symbolov, ktoré sa používajú dnes na Slovensku, v Čechách, v Rakúsku a v Maďarsku.

Dušan D. Kerný, foto autor

